

Synpunkter avseende Ds 2020:16 Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende

På ett övergripande plan är vi positiva till föresatsen att i större utsträckning kunna skydda barn i dessa situationer. Dock menar vi att grundproblemet kvarstår, det vill säga att föräldrarätten och rätten till privat- och familjeliv för en vårdnadshavare går före barnets rätt till en trygg uppväxt. Rättssäkerhet lyfts framförallt kopplat till den våldsutövande vårdnadshavarens bestämmanderätt, inte när det gäller barnets rätt till skydd och vård i en mycket utsatt situation.

3.1.1 Barn ska kunna placeras omedelbart i skyddat boende

Det är bra att placeringen av barnet formaliseras, för att försäkra att barnet ses som en egen individ i behov av stöd och skydd. Samtidigt är det viktigt att inte försvåra för vare sig mamman eller barnet. En förälder har ett ansvar att skydda barnet från skadliga miljöer och då måste vi låta dem göra det, och inte till exempel tvinga barnet till umgänge med en våldsutövande förälder.

Ur skyddssynpunkt är det avgörande att samtycke inte ska behöva inhämtas innan en omedelbar placering i skyddat boende sker. Om en kvinna med barn väl söker samhällets skydd ska så lite hinder som möjligt finnas i hennes väg. Risken finns annars att det ökar kvinnans tvekan inför att lämna.

3.1.2 Bestämmelser om handläggningen

Vi ser tveksamheter kring att den andra vårdnadshavarens samtycke ska inhämtas eller utredas inom en månad. Det är också en kort period för att hinna kartlägga situationen och utvärdera på vilket sätt man bäst tillgodoser barnets behov av stöd och skydd. Om bedömningen blir att placeringen och vården därefter ska ske med samtycke, finns risken att barnet inte kan skyddas på samma sätt. Detta då även den andra vårdnadshavare får rätt till insyn och medbestämmande kring vården.

3.1.3 Om socialnämndens ansvar barn som placeras omedelbart i skyddat boende

Att det kan finnas risker kopplade till vårdnadshavarens rätt till insyn belyses inte tillräckligt i skrivelsen och de förslag som läggs. Det är exempelvis problematiskt att en placering i skyddat boende enligt de föreslagna bestämmelserna inte ger möjlighet för socialnämnden att besluta om umgängesbegränsningar eller att vistelseorten inte ska röjas för vårdnadshavare. Motsvarande behov kan inte mötas genom bestämmelser i 6 kap. 7–8 §§ SoL, som enligt förslaget ska reglera innehåll och utformning av vården. Det kan således finnas anledning att göra större förändringar i nuvarande lagstiftning, än enbart en ny placeringsform, för att stärka barnrättsperspektivet för barn i skyddat boende.

3.1.4 Vårdnadshavarens beslutanderätt i frågor som kräver samtycke under vistelsetiden

Vi instämmer i förslaget och ser att det också kan underlätta i att kunna ställa krav på kommuner att ta emot barn som bor i skyddat boende i kommunen.

3.1.5 och 3.1.6

Vi saknar en mer uttömmande diskussion kring vilka skrivningar i Föräldrabalken som skulle kunna användas och förstärkas för att ge bättre förutsättningar för en förälder att skydda barnet från den andra föräldern, utan den strikta tidsram som gäller enligt förslag i skrivelsen.

Vidare menar vi att stort fokus i skrivelsen läggs på vårdnadshavarens rättssäkerhet och rätt till privat- och familjeliv, och betydligt mindre på barns rättssäkerhet när det gäller rätten till skydd och en trygg uppväxt. Det speglas bland annat i de domar som refereras i framförallt i avsnitt 3.1.6. Viktigt att notera är att många av dessa domar är från tiden innan Istanbulkonventionen trädde ikraft.

3.3 Ändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Vi tillstyrker förslaget. Bra att större krav ställs på kommunerna.

3.4 Ändringar i socialförsäkringsbalken kan behöva övervägas

Vi tillstyrker förslaget.

3.5 Barn och unga i skyddat boende ska ha rätt till utbildning i vistelsekommunen

Vi tillstyrker förslaget. Det är bra att folkbokföringsadressen inte ska behöva ändras för att barnet ska få rätt till utbildning.

5.1.3 Konsekvenser för kommuner

Konsekvensbeskrivningen tar inte hänsyn till kostnader för placeringar, som redan idag är betungande för kommunerna. Förslagen innebär till exempel att högre krav kommer att ställas på skyddade boenden vad gäller bemanning, kompetens med mera, vilket med stor sannolikhet medför att kommunen behöver betala en högre avgift. Det ska inte utgöra ett hinder för förslagen, men måste likväl tas i beaktande för att säkerställa att det finns goda förutsättningar för att implementera dem.